

انقلاب ایران

تألیف
پروفسور ادوارد براون

ترجمه و حواشی از
استاد پژوه

(میرزا احمد خان بشر نماینده تبریزی)

به اهتمام
عبدالکریم حُبرزده دار

نشریات اسامیر

۵۹۶

Browne, Edward Granville.

سرشناسه : براون، ادوارد گرانویل، ۱۸۶۲-۱۹۲۶ م.

عنوان و نام پدیدآورنده : انقلاب ایران / تألیف پروفیسور ادوارد براون؛ ترجمه و حواشی از احمد پڑوه، به اهتمام عبدالکریم جریزه دار.

مشخصات نشر : تهران : اساطیر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۹۰۴ ص (انتشارات اساطیر، ۵۹۶)

شابک : 3 - 528 - 331 - 964 - 978 ISBN

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا

عنوان اصلی : The Persian Revolution of 1905 - 1909

موضوع : ایران -- تاریخ - انقلاب مشروطه، ۱۳۲۴-۱۳۲۷ ق.

موضوع : Iran -- History -- Constitutional Revolution, 1906 - 1909.

شناخت افزوده : پژوه شیرازی، احمد، ۱۲۶۵ - ، مترجم.

شناخت افزوده : جریزه دار، عبدالکریم، ۱۳۳۰ - .

رده بندی کنگره : DSR1۴۰۷

رده بندی دیویی : ۹۵۵ / ۰۷۵

شماره کتابشناسی ملی : ۵۲۹۸۲۳۳

قیمت : ۱۳۵۰۰۰ تومان

انتشارات اساطیر

انقلاب ایران

تألیف : پروفیسور ادوارد براون

ترجمه و حواشی : احمد پڑوه

به اهتمام : عبدالکریم جریزه دار

چاپ اول : ۱۳۹۷

لیتوگرافی : طیف نگار

چاپ : دیبا

شمارگان : ۵۵۰ نسخه

شابک : ۳ - ۵۲۸ - ۳۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است .

دفتر مرکزی : میدان فردوسی ، ابتدای ایرانشهر ، ساختمان ۱۰ (پلاک ۸ جدید)

نمایشگاه کتاب اساطیر : کریمخان ، بین ایرانشهر و ماهشهر ، پلاک ۱۲۸

تلفن : ۸۸۸۲۱۴۷۳ - ۸۸۳۰۰۱۴۸ نمابر : ۸۸۳۰۱۹۸۵

فهرست مندرجات

نمودار مطالب کتاب

صفحه

الف

ت

ج

ح

خ

ذ

ز

س

ش

ض

ط

ظ

سرآغاز

- ۱ - شناسائی مؤلف
- ۲ - انگیزه ترجمه و نگارش
- ۳ - چگونگی اوضاع ایران از جنگ دوم جهانی
- ۴ - خاندان بهلولی و مصطفی‌ها
- ۵ - برنامه هفت‌ساله یکم و دوم
- ۶ - کیشهای گوناگون و سرانجام آنها
- ۷ - مرگ مؤلف
- ۸ - پایان سرآغاز
- ۹ - منابع نگارش زیرنوشته و یادداشت‌های مترجم
- ۱۰ - کلید فهرست
- ۱۱ - گفتاری درباره چاپ دوم
- ۱۲ - مزایای چاپ دوم

دییاجه

دوم

سوم

چهارم

پنجم

هشتم

یازدهم

چهاردهم

بیست و سوم

بیست و چهارم

بیست و پنجم

- ۱ - ملاحظات مؤلف و توضیحات مترجم
- ۲ - تقدیم باهداء کتاب - قطعه شعر بانگلیسی و ترجمه آن
- ۳ - آغاز دییاجه
- ۴ - یادداشت مترجم در فلسفه بهشت و دوزخ
- ۵ - یادداشت مترجم درباره آشور زرتشت
- ۶ - < < < مانی
- ۷ - < < < مزدک
- ۸ - < < < بابک و پیغمبر نقابدار خراسان
- ۹ - < < < عبدالله میمون خوزستانی
- ۱۰ - < < < شیخ الرئیس بوعلی سینا

نمودار مطالب کتاب

صفحه

- ۱۱ - « « نهضت های دینی ایرانیان بویژه بهائیان
۱۲ - متن دیباجه از مؤلف درباره عقاید و نظریات دیگران درباره ما
۱۳ - غلط‌های دراصل کتاب (بانگلیسی) از مؤلف
۱۴ - غلطنامه کتاب در چهار صفحه شماره ندارند
۱۵ - غلط‌های مهم (بایان غلطنامه) که صفحه چهل و یکم بشمار می‌آید

یادآوری

رون غلطنامه پیش از کلکسیون عکسها و فهرست مندرجات تنظیم و چاپ شده است و همچنین درباره سایر غلط‌های دیگری که یافت شده‌اند، ناچار در پایان کتاب فهرستی از غلط‌های یافت شده افزوده شده است.

نمونه کتاب (از صفحه ۱ تا ۵۹۶)

بخش یکم - سید جمال الدین - هرمان اتحاد اسلامی از صفحه ۱

- ۱ - بیوگرافی سید
۲ - سرگذشت بازندگان سید
۳ - تبعید سید از استانبول و مصر بسوی ه
۴ - سید جمال الدین در پاریس و آمدنش به ایران
۵ - فرجام کار سید در تهران و تصمیم ناصر الدین شاه به تبعید او و نامه سید بشاه
۶ - صفات و اخلاق و شخصیت سید
۷ - نامه سید به حاج میرزا محمد حسن شیرازی در سام
۸ - تفسیر محمد رشید مدبر «المنار» از نامه سید و گفتاری از شیخ باخاقین
۹ - آخرین نامه سید از استانبول - مزایا و ملیت او
۲۸

بخش دوم - امتیاز تنباکو (بنام درژی) و سرانجام آن از صفحه ۳۱

- ۱ - روزنامه قانون میرزا ملکم خان
۲ - فرمان ناصر الدین شاه برای تشکیل دارالشورا
۳ - ملکم خان و کیش آدمیت
۴ - مطبوعات ترکیه و اروپا درباره امتیاز
۵ - امتیاز نامه
۶ - غوغای امتیاز
۷ - دنباله غوغا و داستان سید عالمگیر در کلاردشت
۸ - الغاء امتیاز تنباکو
۹ - تاوان و پایان امتیاز
۳۴
۳۷
۴۰
۴۶
۴۹
۵۲
۵۳
۵۶
۵۸

نمودار مطالب کتاب

صفحه

- بخش سوم -** کشته شدن ناصرالدینشاه قاجار از صفحه ۶۰
- ۱ - خاطرات آقای اورنگ از چگونگی ترورشاه بگفته دکتر احیاء الملک ۶۱
 - ۲ - مطبوعات اروپا درباره قتل و یادداشت مترجم ۶۴
 - ۳ - بازپرسی از میرزا رضا کشته شاه ۶۶
 - ۴ - پایان بازپرسی نخستین و نظریه نظم الدوله (باز پرس) ۸۴
 - ۵ - واپسین بازپرسی از کشته ۸۶
 - ۶ - آخرین اعترافات میرزا رضا و نابودی او ۸۸
 - ۷ - کشته شدن شیخ احمد روحی - میرزا آقاخان و میرزا حسنخان خیرالملک ۹۲
- بخش چهارم -** سلطنت مظفرالدین شاه از صفحه ۹۶
- ۱ - نخستین قدم ایران از روسیه و مسافرت شاه با اروپا و سوء قصد باو ۹۸
 - ۲ - رویدادهای سال ۱۹۰۱ تا ۱۹۰۵ و کشمکش روس و انگلیس بر سر ایران بویژه در خلیج فارس ۱۰۰
 - ۳ - آغاز نهضت مشروطیت ایران - ناهنجار علاءالدوله ۱۱۲
 - ۴ - پناهندن ملایان بشاه عبدالعظیم ۱۱۴
 - ۵ - برکناری عین الدوله و نویسنده منشأاته (دیوان دادگستری) ۱۱۶
 - ۶ - تبعید شورشیان و کشتار آنها ۱۱۸
 - ۷ - پناهندگی یا بست نشینی مردم در سواحل انگلیس ۱۲۰
 - ۸ - در سفارت چه میگذاشته ۱۲۲
 - ۹ - نظریه دیگران درباره ما ۱۲۴
 - ۱۰ - اعطای مشروطیت ۱۲۶
 - ۱۱ - دومین بست نشینی و تکمیل فرمان مشروطیت ۱۲۸
 - ۱۲ - زیر بار نرفتن مجلس به وام پیشنهادی دولت از روس و انگلیس و گزارش بدرفتاری و ستمکاری دولت عثمانی با ایرانیان در کربلا ۱۳۰
 - ۱۳ - نامه یک ایرانی ناظر اوضاع و گشایش مجلس شورا و پیدایش مضبوطات ۱۳۱
 - ۱۴ - توشیح قانون اساسی و تهدید محمد علی میرزا ولیعهد در اجرای قانون ۱۳۶
- بخش پنجم -** مرگ مظفرالدینشاه و شاهی محمد علی میرزا از صفحه ۱۳۹
- ۱ - میان شاه جوان و مجلس بهم میخورد - مجلس وام پیشنهادی را رد میکند ۱۴۰
 - ۲ - مسیو نوز بلژیکی از کار برکنار میشود ۱۴۲
 - ۳ - برکنار شدن میرزا علی اصغر خان (اتابک) امین السلطان بایران ۱۴۴
 - ۴ - فتنه سالار الدوله برادر محمد علیشاه ۱۴۶
 - ۵ - جشن مشروطیت و مجلس شورا در پایان سال اول ۱۴۸
 - ۶ - روحانیان و مرام دموکراسی - درباریان و شیخ فضل الله نوری ۱۵۰

نمودار مطالب کتاب

صفحه

- ۷ - تعرض و تجاوز ترکیه به مرزوداخله ایران در حدود شمال و باختر کشور ۱۵۳
- ۸ - کشته شدن امین السلطان (اتابک) بدست عباس آقا. ۱۵۴
- ۹ - کابینه ناصر الملك و مرک ناکهانی مشیرالدوله (میرزا نصرالله خان) نخستین صدر اعظم دوره مشروطیت ۱۵۸
- ۱۰ - پرخاش روزنامه روح القدس بشاه و توقیف آن ۱۶۰
- ۱۱ - شاه در نقش شیطننت ۱۶۴
- ۱۲ - کودتای بیهوده شاد بدست یاری شیخ فضل الله نوری و اوباشان و رویداد میدان تبخانه (میدان سپه) ۱۶۶
- ۱۳ - دغندتا یعنی . ۱۷۲

بخش ششم - قرار داد ۱۹۰۷ روس و انگلیس در تقسیم منطقه نفوذ آن ها از صفحه ۱۷۴

- ۱ - بدکم بی ای . بیان از روس و انگلیس و مقالات جبل المتین (چاپ تهران). ۱۷۶
- ۲ - متن قرار داد نقشه ایران . ۱۸۱
- ۳ - وام یادم - مقاله مقاله جبل المتین . ۱۸۴
- ۴ - ایران بنگهبانی . گنگان نیازی ندارد (دنیاله مقالات) ۱۸۸
- ۵ - یادداشت مترجم درباره قرار داد . ۱۹۱
- ۶ - شیوهای سیاسی انگلیس و عهد از افتار دوسیه . ۱۹۴

بخش هفتم -- چگونگی کودتای دو و بمباران مجلس و مسجد (یا آغاز استبداد

صغیر) از صفحه ۱۹۷

- ۱ - مقدمات کودتا و سوء قصد بشاه. ۱۹۹
- ۲ - میانجیگری و تهدیدات دو دیپلمات. ۲۰۲
- ۳ - رفتن محمد علی شاه بیباغ شاه . ۲۰۴
- ۴ - مجلس بر لب پرنگاه و هیجان مردم شهرستانها. ۲۰۸
- ۵ - لایحه پیشنهادی مجلس بشاه . ۲۱۱
- ۶ - آغاز پرخاش بمجلس - بمباران پارلمان و کشتار آزادبغراهان ۲۱۴
- ۷ - زندانیان باغشاه و کشته شدن ملک التکلمین و جهانگیر خان مدیر صوراسرافیل ۲۱۸
- ۸ - بمباران و تاراج خانه های ظل السلطان و ظهیرالدوله . ۲۲۰
- ۹ - ابلاغیه دیکتاتوری یا حکومت نظامی لیاخوف ۲۲۲
- ۱۰ - نیرنگ شاه بنام مشروطه مشروعه . ۲۲۴
- ۱۱ - جلوه گری بانوف بلغاری ۲۲۸
- ۱۲ - گزارشهای لیاخوف بستادکل ارتش قفقاز. ۲۳۳
- ۱۳ - تاربخچه هنگ قزاق در ایران (یادداشت مترجم) ۲۴۰

نمودار مطالب کتاب

صفحه

بخش هشتم - آغاز برخاست تبریزیان و دفاع از آزادی از صفحه ۲۵۰

- ۱ - انتقاد و هرزه گویی تایمز درباره مجلس شورای ملی . ۲۵۲
- ۲ - مفاسد و سودجویی حکمرانان پیشین . ۲۵۶
- ۳ - نخستین بودجه ای که مجلس تنظیم کرده بود . ۲۵۸
- ۴ - سخنانی درباره مطبوعات ایران . ۲۶۰
- ۵ - هویت انجمنها و سران آنها . ۲۶۲
- ۶ - ادوارد سه گانه جنبش و ستیزگی تبریزیان و تاثیر مشروطیت ترکیه در ایران ۲۶۶
- ۷ - تهدید به اخراج روسها و دنباله آن . ۲۷۰
- ۸ - اثبات امنیت اتباع بیگانه در تبریز و بسته بندی برای شجاع نظام . ۲۷۶
- ۹ - عین الدوله با سپاه شتربز وارد میشود و باخوف برای ستون قزاق سخنرانی میکند ۲۷۸

بخش نهم - دوره دوم هفت ماهه تبریز و آمدن سپاهیان روس بایران از صفحه ۲۸۲

- ۱ - انگلستان شاه وام نمی دهد . ۲۸۴
- ۲ - وادنگ یاد به شاه از توبه باز داشت مشروطیت . ۲۸۶
- ۳ - کمیته ایرانی در انگلستان و برنامه ها . ۲۸۸
- ۴ - بغتایر به اسپهان را میگیرند . ۲۹۰
- ۵ - هنگامه رشت و کشته شدن آقا باباخان سمرانی آنها . ۲۹۲
- ۶ - نایابی (یا قحطی) در تبریز و داستان مستر باسکرین امریکایی و جنگ با کردهای هوادار دولت و کشته شدن چند تن از آنها بوسیله اسیر که زیر زین آن نارنجک گذاشته و رها شده بود یادداشت مترجم ۲۹۷
- ۷ - سپاهیان روس در تبریز و رفتار ناهنجار آنان . ۳۰۰
- ۸ - کله گزاری (یا شکایت) تبریزیان از سربازان و افسران روس ۳۰۴
- ۹ - گزارش خبرنگار روس از تبهکاری خودشان . ۳۰۹
- ۱۰ - اولتیماتوم فرمانده روس بحکمران تبریز ۳۱۶

بخش دهم - چگونگی پیروزی جبهه ملی و برکناری محمد علیشاه از تخت - تاج از صفحه ۳۲۰

- ۱ - داستان کلاغها و بیرق سردر شمس العماره ۳۲۱
- ۲ - آغاز جنبش ملی و برخاست حاج سید عبدالحسین لاری بکمک آزادیخواهان شیراز ۳۲۲
- ۳ - پادرمیانی (یا مداخله) مسلحانه روس و انگلیس در شمال و جنوب . ۳۲۶
- ۴ - ملیون رشت - قزوین را می گیرند . ۳۳۰
- ۵ - بست نشینی تهرانیان در سفارت ترکیه و یادداشت مترجم ۳۳۱
- ۶ - آهنگ جنبش بغتایر ها بسوی تهران و رسیدن بقم . ۳۳۲

صفحه

نمودار مطالب کتاب

- ۷ - تهدید و یارداشت دولت تزاری و پیاده شدن سپاه روس به بندر انزلی ۳۳۶
 ۸ - سپاه ملیون در نزدیکی تهران ۳۳۸
 ۹ - جنگ خانگی در بادامک و کرج ۳۴۰
 ۱۰ - سربازان ملی به پایتخت میرسند و تهران را میکشایند. ۳۴۲
 ۱۱ - لبای خوف تسلیم میشود ۳۴۹
 ۱۲ - محمد علیشاه برکنار و احمد میرزا بشاهی گزیده میشود ۳۴۸

بخش از دوم - آغاز شاهنشاهی احمدشاه و دومین دوره مجلس از صفحه ۳۴۹

- ۱ - برقراری مستمری درباره محمد علیشاه. ۳۵۲
 ۲ - حکومت نوین به انتصابات تازه و رسیدگی بحساب تهپکاران میبرد. ۳۵۴
 ۳ - بزهکاران بودند و بی بازداشت و جریمه می شوند و بدار آویختن شیخ فضل الله ۳۵۶
 ۴ - کشایش پادشاه ۳۶۲
 ۵ - شرایط آسایش و رنگری ایرانیان. ۳۶۴
 ۶ - آمار سپاهیان روس در ایران و ناامنی کشور از رفتار آنان. ۳۷۰

۲۲

پیوندنامه ها - کرد آورده مجامع از صفحه ۳۷۶

- ۱ - فرمان مشروطیت از مظفرالدین شاه. ۳۷۷
 ۲ - دومین فرمان همایونی. ۳۷۸
 ۳ - سخنرانی مظفرالدینشاه در کاخ فرح آباد. ۳۸۱
 ۴ - آکمی انتخابات نمایندگان و تشکیل نخستین مجلس در کاخ گلستان ۳۸۴
 ۵ - نطق شاهانه هنگام کشایش نخستین جلسه. ۳۸۶
 ۶ - مرگ مظفرالدین شاه و خطابه حاج سید نصرالله اخوی ۳۸۸
 ۷ - یادداشت مترجم از اوضاع ایران و سیاست مغربانه بیکانه و ... ۳۹۰

یادداشت های مؤلف - از صفحه ۳۹۳

- ۱ - یادداشت شماره ۱ - درباره سید جمال الدین اسدآبادی. ۳۹۳
 ۲ - « ۲ - « حاجی سیاح - فروغی واعتدال السلطنه ۳۹۸
 ۳ - « ۳ - « آنتونی کناچی. ۳۹۹
 ۴ - « ۴ - « میرزا احمد کرمانی و سید حسن ۳۹۹
 ۵ - « ۵ - « حاج شیخ هادی نجم آبادی ۴۰۰
 ۶ - « ۶ - « کاخ امیر به (کامران میرزا) ۴۰۱
 ۷ - « ۷ - « شمس العلماء و امین ضرب ۴۰۲
 ۸ - « ۸ - « اعدام میرزا رضا کرمانی ۴۰۵
 ۹ - « ۹ - « کشته شدن شیخ احمد روحی و دونفر همراهانش ۴۰۷

صفحه	نمودار مطالب کتاب
۴۰۸	۱۰- یادداشت شماره ۹- چکامهای حماسی وطنی میرزا آقاخان کرمانی.
۴۱۱	۱۱- < < ۱۰- کاراکتر مظفرالدینشاه و حاج علیخان امینالدوله
۴۱۴	۱۲- < < ۱۱- قوامالدوله تفرشی (آزادینخواه).
۴۱۵	۱۳- < < ۱۲- شایسالغان بهودی.
۴۱۷	۱۴- < < ۱۳- انجمنهای پنهانی یا مخفی.
۴۱۷	۱۵- < < ۱۴- حاج میرزا حسینخان سپهسالار.
۴۲۰	۱۶- < < ۱۵- درباره حدود و حقوق زرتشتیان.
۴۲۲	۱۷- < < ۱۶- شیوه و روش بهائیان و الواح عبدالیه
۴۲۵	۱۸- < < ۱۷- نظریه بالویچ روسی درباره سیاست بریتانی.
۴۲۸	۱۹- < < ۱۸- درباره مجلل السلطان، یکی از درباریان
۴۲۹	۲۰- < < ۱۹- نسخه اصلی گزارشهای لیاخوف.
	۲۱- < < ۲۰- روحیه سران جنبش دردمش و داستان جنک ملیون با سیاه
۴۳۰	دولت و فتح تهران
۴۳۴	۲۲- < < ۲۱- سترگ و ویل جوان آزادینخواه امریکایی و کشته شدن او
۴۳۶	۲۳- < < ۲۲- رخا (در داد ملی تبریز)
	۲۴- < < ۲۲- یادداشت ترجمه باره سرکشی مجاهدان و ترور سید عبدالله
۴۳۹	بهبهانی و دیگران و داستان رک اتابک و خلع سلاح مجاهدان
۴۴۲	۲۵- < < ۲۳- ایران و فریزر- آگهی یادروزنامه تایمز
۴۴۳	۲۶- < < ۲۴- درباره شیخ فضل الله نور و یادداشت مترجم
۴۴۷	۲۷- < < ۲۵- چندتن از مستبدان بویه و السلطنه.
۴۵۱	۲۸- < < ۲۵- یادداشت مترجم درباره موقر السلطنه و درار کشته شدن او
	یادداشت های مترجم- درباره فراماسونری (یادداشت یکم) از صفحه ۴۵۱
۴۵۷	۱- فراماسونری در ایران و بستگی سید جمال الدین و ملکم خان بدین دستگاه.
۴۶۰	۲- پیدایش فراماسونری در جهان.
۴۶۲	۳- مرام ماسونیک یا کتاب آدمیت.
۴۶۶	۴- بنیاد ماسونیک بنام فراموشخانه در ایران
	یادداشت دوم- تاریخچه خاندان شیخ خزعل و سرنوشت او از صفحه ۴۷۰
۴۷۰	۱- پیشینه، نژاد و روش اجتماعی و سیاسی و خودسری شیخ.
۴۷۶	۲- پایان دولت انگلیس باشیخ.
۴۷۸	۳- ستمکاری و جنایات شیخ.
۴۷۹	۴- ورود سردار سپه باهوازو پایان کار شیخ.

نمودار مطالب کتاب

صفحه

- ۴۸۱ - ۵- شیخ جاسب فرزند ارشد شیخ و رفتارش با درویش و زن زیبایی او.
 ۴۸۴ - ۶- فرجام کار و گرفتاری شیخ خزعل و گیلش بهران.
 ۴۸۷ - ۷- درگذشت شیخ و پسرش (عبدالحیدر سردار اجل)
 ۴۸۸ - ۸- برگشت شیخ جاسب از لندن و بفکر امارت بودن و برافزاندن آن خاندان و آوارگی آنها

یادداشت سوم- تاریخچه انقلاب مشروطه در فارس (شیراز) از صفحه ۴۹۱

- ۴۹۲ - ۱- پیش گفتار- اسناد و مدارک نگارش
 ۴۹۶ - ۲- آغاز انقلاب.
 ۴۹۹ - ۳- شاهی محمدرضاخان قوام الملک و خاندان او.
 ۵۰۸ - ۴- هیجان شیرازیان
 ۵۱۵ - ۵- غوغا و دغود شیرازیان با قوامیان
 ۵۳۵ - ۶- نفقه تازه شیرازیان، خات حاج سید عبدالحسین لاری و یاران او بنام انصار
 ۵۳۶ - ۷- پیشینه و شناسنامه ایبا تشقاف و خانهای ایشان بویژه اسمعیل صولت الدوله
 ۵۴۱ - ۸- مشروطه مشروعه و سردرگمی سید ابراهیم مدرس با قوام الملک.
 ۵۵۵ - ۹- نرمش و آرمش پیش از توبان.
 ۱۰- تابلو خونین انقلاب یا کشته شدن قوام و سید احمد دشتکی و شیخ محمد باقر با مرید
 ۵۶۱ وفا داشت
 ۵۷۵ - ۱۱- کامیابی میرزا حسینخان معتمد دیوان و کشته شدن او.
 ۱۲- دومین حکمرانی نظام السلطنه در شیراز، کشته شدن نصرالدوله
 ۵۷۷ جنگ حبیب الله قوام با نظام السلطنه و شکست نظام السلطنه
 ۵۷۹ - ۱۳- حبیب الله خان قوام و سرنوشت او.
 ۵۸۱ - ۱۴- اندکی از داستان اسارت و آنچه بر نگارنده گذشته است.
 ۵۸۵ - ۱۵- دام صیادان یا عبرت ایرانیان.
 ۵۸۹ - ۱۶- خویشن داری و غرور ملی را بیگانه هم میستاید
 ۵۹۵ - ۱۷- پایان

- ۵۹۷ - کلکسیون- عکسهای کتاب یکجا با مقدمه از صفحه ...
 ۷۵۷ - فهرست نامها و نشانیها- (با اسامی و اعلام) از صفحه
 ۷۹۹ - غلطنامه- غلطهاییکه پس از چاپ یافت شده اند- از صفحه ...
 ۸۰۲ - سخن از غلطنامه
 ۸۰۵ - قصیده عالم افروز وطنیه